

באשמות תלויין [לדברי הכל הוא].

ותנא קמא דאמר לעיל באכל מחמשה תמחויין שאינו מביא אלא חטאת אחת, מודה הוא לענין קרבן מעילה שאם אכל חמש חתיכות בהמשה תמחויין מזבח אחד לפני זריקת דמים⁽⁸³⁾ אפילו בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת מהתמחויין משום מעילה⁽⁸⁴⁾.

והשתא מסקינן לראיה אם קיבל רבי יהושע מרבי עקיבא או לא:

ואילו בסיפא, גבי מעילה — "על ספיין א-טו מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת" לא קתני.

מני הא סיפא דאזלא אליבא דתנא קמא?

אילימא רבי עקיבא היא, אם כן ליתני נמי בסיפא "ועל ספיין מביא אשם תלוי"? דהתנן: רבי עקיבא מחייב על ספק מעילה אשם תלוי.

אלא, לאו, רבי יהושע היא. וסבירא ליה כחכמים דפטרי בספק מעילה מאשם תלוי,

— אינו מביא אלא חטאת אחת. ועל לא הודע שלהם, כאשר יש לו ספק אם חמש החתיכות שאכל [באופן האמור לעיל] הן נותר או חתיכות כשרות — אינו מביא אלא אשם תלוי אחד.

ואם אכלן לחמש חתיכות הנותר בחמש העלמות — מביא חטאת על כל אחת ואחת מהאכילות לפי שהעלמות מחלקות.

ואם אכל חמש חתיכות נותר מחמשה זבחים, הרי אפילו אכלן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת. ועל לא הודע שלחן מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת.

רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים: אפילו אכל חמש חתיכות מחמשה זבחים בהעלם אחת אינו מביא אלא חטאת אחת. ועל ספיין כשהוא מסופק אם מה שאכל הוא נותר או כשר אין מביא אלא אשם תלוי אחד.

כללו של דבר: כל שחלוקין בחטאות שמביא חטאת נפרדת על כל אחת חלוקין נמי

83. הרש"ש מבאר, שדין זה נאמר דוק בקדשי קדשים, מלבד עולה, שהרי בקדשים קלים אין מעילה אלא באימוריהם לאחר זריקה, ובעולה, אפילו אחר זריקה יש מעילה בבשרה, משום שכולה כליל, ואין בה היתר לכהנים. אולם בשאר קדשי קדשים, יש מעילה בבשר קודם זריקה, ואחר הזריקה, שהותר הבשר לכהנים, יצא הבשר מידי מעילה.

84. באפיקי ים [ב] נסתפק, האם באופן זה, שהתמחויין מחלקים לחיוב מעילה, יהיה על ידי

ללמוד בקל וחומר שגופים מחלקים כמו תמחויין, משום שדין חילוק התמחויין הוא מפני חילוק הטעמים שביניהם, כמבואר לקמן בגמרא, ומאחר שכל בהמה יש לה טעם שונה במקצת מחבירתה, אם כן דינם שוה לתמחויין מחולקים. ועל פי זה ביאר היטב במרכבת המשנה [שם] פירכת רבי שמעון, שכל חילוק הטעמים אינו שייך אלא בחיובים שמחמת אכילה, כמעילה ונותר ודומיהם. אבל בשחיטת חוץ, שאין החיוב על האכילה, אין מועיל כלל מה שהם חלוקים בגופים, אף שעל ידי זה הם חלוקים גם כן בטעמם.

דרישא, ואיכא תנא דסבר דלא קיבלה והוא התנא דסיפא.

ליכא למימר הכי! כי גם זאת לא תפשוט בדעת רבי יהושע. אלא, אפילו תימא דרישא רבי עקיבא היא דסבר בחמשה זבחים שאינו מביא אלא חטאת אחת, ואילו לרבי יהושע אין מחלוקת כלל בדבריו, אלא ודאי לא קיבלה מרבי עקיבא, וסיפא דתנא קמא אזלא כוותיה.

והא דקא קשיא לך מסוף הברייתא דאזלא לרישא דתנא קמא [דמיירי בסיפא בחמשה תמחויין במעילה דומיא דרישא דחמשה תמחויין בחטאת ובא להשמיענו דמעילה שונה מחטאת] והרי רבי עקיבא מחייב אשם תלוי בספק מעילות ולמה לא תני לה בסיפא?

תריצנא לך: והאי תנא סבר לה כוותיה דרבי עקיבא בחדא ופליג עליה בחדא. סבר לה כוותיה בהעלמה, דחמשה זבחים וחמשה תמחויין אינם מחלקין. ופליג עליה במעילות, דקסבר אין חייב אשם תלוי בספק מעילה⁽⁸⁵⁾.

והוינן בה: היכי דמי חמשה תמחויין?

לפי שאשם תלוי אינו בא אלא על חטא שזדונו כרת, ואילו בזדון מעילה אין חייבין כרת.

וקתני תנא קמא [שלדברינו הוא רבי יהושע] ברישא "בחמשה העלמות מביא חמש חטאות", דמשמע דוקא העלמות מחלקין אבל חמשה זבחים לא מחלקין אלא מביא חטאת אחת על כולן. ושמע מינה: קיבלה רבי יהושע מיניה דרבי עקיבא! [ולפי זה צריך לומר דמה דקתני בתחילת דברי תנא קמא "אכל חמש חתיכות נותר מזבח אחד אינו מביא אלא חטאת אחת" לאו דוקא זבח אחד אלא אפילו חמשה זבחים, שיטמ"ק בעמוד קודם אות כ"א].

ודחינן: אלא נימא אדרבה. מסיפא דתנא קמא, דקתני "מחמשה זבחים אפילו בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת" שמע מינה איפכא, דלא קיבלה מיניה אלא נשאר בדעתו דחמשה זבחים מחלקין לענין חטאות [והוא הדין חמשה תמחויין מזבח אחד דחייב חמש חטאות, כדמוכח מדברי רבי יהושע במתניתין, שיטמ"ק הנ"ל].

ואלא מאי אית לך למימר דלא תיקשי רישא וסיפא אהדדי: מחלוקת תנאי היא. דאיכא תנא דסבר דקיבלה רבי יהושע והוא התנא

אכילת חלב, שאם אכל חמש חתיכות בחמשה תמחויין, שהוא חייב חמש חטאות לדעת רבי יהושע. וכראיה זו כתב גם כן החזו"א מדברי הגמרא לעיל [ד ב] עיי"ש.

והרמב"ם [שגגות ו א-ב] פסק, שהאוכל חמש חתיכות חלב או נותר בחמשה תמחויין בהעלם אחד, ואפילו מחמש בהמות, אינו חייב אלא חטאת אחת, וביארו שם הכסף משנה

כן חילוק גם לענין חטאות, מאחר שנאמר חילוק חיובים בין זבחים אלו, או לא, ועיי"ש.

85. לפי מסקנת הסוגיא, לא נתברר, האם רבי יהושע הודה לתשובת רבי עקיבא או לא. אולם הגרע"ק אייגר כתב, שמסוגית הגמרא לעיל [יב] מבואר שנקטנו בפשיטות, שרבי יהושע לא קיבל דבריו, שהרי למדנו שם, לענין איסור

בהלחם משנה, שמאחר וכן הדין לדעת רבי עקיבא, ודעת רבי יהושע הרי לא נתבררה לנו, משום כך פסק כמותו. [ובחולין] [פג] למדנו, שהאוכל גיד הנשה משתי בהמות, אינו לוקה אלא ארבעים, וכתב החזו"א, שמכאן גם כן נראה שאיננו נוקטים להלכה כדעת רבי יהושע. ועיין חולין [קב"ג]. אבל לענין מעילה כתב הרמב"ם [שם ט ט], שהתמחויין מחלקין, כמבואר בסוגיתנו שבזה כולם מודים.

אולם בעיקר הדבר שלמדנו כאן, שבשאר איסורי תורה, אין חילוק הבהמות נחשב כחילוק גופים, מצאנו כמה סתירות לכאורה. שהרי הרמב"ם [שם ה ג"ד] פסק, שהבא על כמה בהמות בשוגג, הרי הוא חייב כמה חטאות, הואיל והגופין מחלקין. אלא שבזה יש ליישב בפשיטות, שדוקא בהמה בחייה הרי היא נחשבת לענין חילוק גופים, מה שאין כן לענין אכילת חלב ונותר וגיד הנשה, שהם שחוטים לפנינו, אינם מחלקים לגופים, וכמו שנביא אי"ה לקמן חילוק זה בשם התוס' רי"ד, או שנאמר כסברת המהרי"ט [שהובא בשער המלך [איס"ב יז יא], שחילוק הגופין נאמר רק במקום שהמעשים מחולקים מצד עצמם שאי אפשר לעשותם יחד [כסברת רב יוסף לעיל [טו א], וכמו הבא על חמש נדות או חמש בהמות. אבל אכילת נותר, שאפשר לאכלן בבת אחת, לא נאמר בזה דין חילוק גופים.

והמשנה למלך [שגגות ו ב], מביא בשם התוס' רי"ד, שהתולש חלב מחמש בהמות. וכן התולש אבר מן החי מחמש בהמות, ואכלן, הרי הוא חייב חמש חטאות, ולוקה חמש מלקיות, שחילוק גופי הבהמות בעודם חיים, דינו כחילוק גופי הנשים, שהם מחלקים לחטאות, מה שאין כן באכילת נותר, שהוא לאחר שחיטתה. [וכן הוא בתוס' רי"ד בקדושין [עז ב]. והוסיף שם לבאר, שגם רבי יהושע מודה בעיקר הדבר, שדוקא בבהמה בחייה נאמר חילוק גופים, ורק

בחמשה זבחים, סובר רבי יהושע שחייב חמש חטאות, הואיל והם קרבנות, ויש להם חשיבות מיוחדת, מה שאין כן בחולין]. והקשה המשנה למלך, ממה שלמדנו בסוגיתנו, שהשוחט חמשה זבחים בחוץ חייב חטאת אחת בלבד, הרי שאין הבהמות בחייהן חשובות לחלק לגופים.

ותירץ השער המלך [איס"ב], מאחר וחייב שחיטת חוץ אינו בא עד לאחר שחיטת רוב הסימנים, והרי בשעה זו כבר אינה חשובה כחיה, ממילא אין כאן חילוק גופים, מה שאין כן כשתולש חלב מחמש בהמות בעודם בחיים, חילוק הגופים קיים בהם לעולם, שמפני שנתלשו מבהמה חיה, נשאר עליהם לעולם הגדרה זו של חלב הבא מבהמה חיה [אף על פי שבשעת אכילת החלב, אין החלב חי ואין הבהמה חיה]. אולם החזו"א [לז א] הקשה על דבריו, שהרי בשעה זו שכבר נשחטו רוב הסימנים, כבר נגמר כל מעשה האיסור, ונמצא, שכל פעולת האיסור נעשית בעודה חשובה חיה, ומדוע לא יחלקו הגופין. ועיין עוד פרי מגדים [או"ח פתיחה כוללת שבת ד"ה ידוע] ומנחת חינוך [קפט].

והגרע"ק איגר [גליון הרמב"ם] תירץ קושיית המשנה למלך, על פי מה שלמדנו לעיל, שיש חילוק בין איסור שעבירתו על ידי הנאה לאיסור שאין בו הנאה, וזהו החילוק שבין שחיטת חוץ לאיסור חלב ושאר מאכלות אסורות [שאיסורן הוא הנאת האכילה], ונמצא, שכדי לומר חילוק גופים, אנו נצרכים לשני תנאים: א] שתהיה הבהמה בחייה, ב] שיהיה איסור שיש בו הנאה. [ונפקא מינה בין תירוצים אלו, לענין שוחט חמש בהמות בשבת, בהעלם אחד, שלתירוץ השער המלך, יתכן שהוא חייב שתיים, שכבר בתחילת השחיטה [שעדיין חיות הנה] יש לחייבו משום חובל. אבל לתירוץ הגרע"ק אייגר, יהיה חייב אחת, שהרי אינו נהנה].

אולם דעת התוס' בסנהדרין [נד ב] אינה כן, שכתבו לפרש מה שלמדנו שם בגמרא, שהנרבע

אברים שבה.

ריש לקיש אמר: אפילו תימא באבר אחד, משכחת לה בכתף שיש בו חמשה אברים.

רבי יצחק נפחא אמר: אפילו באבר אחד ממש, משכחת לה כגון שאכל בחמשה מיני קדירה שכל כזית בשלו עם לפתן אחר כגון עם בצל או כרוב וכדומה.

רבי יוחנן אמר: כגון שאכל בחמשה טעמים כגון צלי, ומבושל, וכבוש, ושלוק [מבושל ביותר], וצלי קדר [מבושל עם הרוטב היוצא מן הבשר].

אמר שמואל: כמותה ששנינו: חמשה דברים בקרבן עולה מצטרפין לשיעור כזית לחיוב עונש כרת את המקטיר מהן כזית מכולם יחד בחוץ⁽⁸⁶⁾: הבשר [שבקרבן עולה מקטירין אותו על המזבח. ולכן נקט דוקא עולה], והחלב, והיין והסלת והשמן ממנחת הנסכים הבאה עם העולה. וכמו כן האוכל מחמשה דברים הללו [כזית מכל אחד] היינו חמשה תמחויין וחיוב חמש אשמות מעילה.

חזקה אמר: אפילו בעולה עצמה משכחת לה חמשה תמחויין כגון שאכל מחמשה

מזוהרת כלל.

אבל מה שעדיין צריך ביאור, שהרי למדנו בחולין [פב], שהשוחט אם ואחר כך שחט שני בניה, לוקה שמונים, והטעם הוא משום שיש בזה חילוק גופים [וכמו שנתבאר בהערה 65]. ואם כן קשה לפי כל השיטות הנ"ל, שהרי איסור זה נעשה בגמר שחיטה, שאז אינה חשובה כבר כחיה, ואין האיסור מצד ההנאה, ואינו מאיסורי עריות, ואין האיסור אלא על האדם, וכבר הקשו כן בתוס' לעיל [ט ב] [על שיטתם בסנהדרין הנ"ל], והניחו בקושיא.

ובאמת השיטמ"ק [יג] נוקט מכח דברי הגמרא שם, שגם בבהמות נאמר דין חילוק הגופים. אולם זהו דוקא כאשר האיסור מתייחס הוא אל כללות הבהמה, שאז חילוק הגופים מחלקם לחטאות. אבל באיסור נותר, שאין האיסור מתייחס אלא לאותו כזית שהוא אוכל, ולא לכל הבהמה, אין זה חשוב חילוק גופים.

86. דין זה למדנו במשנה במסכת מעילה [טו], ורש"י מפרש, שהם מצטרפין לענין חיוב הקטרה בחוץ, שאם הקטיר מבין כולם כזית, הרי הוא חייב כרת. אבל התוס' בזבחים [קט א]

לזכור ולבהמה, אינו חייב אלא אחת [לדעת רבי ישמעאל], הואיל ושניהם אסורים משם אחד, שאמנם החילוק שבינו האדם לבהמה חשוב חילוק גופים [ואם כן היה עלינו לחייבו בזה שתי חטאות, מצד חילוק הגופים, אף על פי ששניהם משם אחד], מכל מקום מאחר ודין חילוק הגופים נלמד מ"ואל אשה", אין לנו מקור שבשאר איסורי עריות [שאינם בנשים], יהיו הגופים מחלקים. ולפי דבריהם, הבא על חמשה זכרים או חמש בהמות בהעלם אחד, יהיה חייב חטאת אחת, ושלא כדעת הרמב"ם הנ"ל.

והתוס' בסוגייתנו כתבו לפרש החילוק שבין האוכל נותר מחמשה זבחים, שחייב חטאת אחת, להבא על חמש נשים נדות, שחייב חמש חטאות, שדין חילוק הגופין נאמר רק באיסורי עריות, ומשום ששניהם [כלומר, הבעל והנבעלת] מוזהרין באיסור זה, מה שאין כן בשאר איסורי תורה, שהאיסור הוא רק על האדם העושה [וחילוק זה, הוזכר במשנה לקמן [טז]]. ולפי דבריהם אלו, יהיה חילוק בזה בין זכור לבהמה, שהבא על חמשה זכרים, יתחייב חמש חטאות, שהרי שניהם מוזהרים. אבל הבא על חמש בהמות, יתחייב חטאת אחת, שהרי הבהמה אינה

מתניתין:

אמר רבי עקיבא: שאלתי את רבי אליעזר: העושה מלאכות הרבה וכולן תולדות של אב מלאכה אחד [כגון שנטע והבריך והרכיב, שכל מלאכות הללו הן תולדות של מלאכת זריעה], בשבתות הרבה, שחזר ועשה בכל שבת את אותן המלאכות, וכל המלאכות היו מעין מלאכה אחת, [כאמור, שהן תולדות של אב מלאכה אחד], ועשאן בהעלם אחת — מהו? האם חייב חטאת אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת [ובגמרא תתבאר השאלה, מאיזה סיבה יש לחייב בכמה חטאות, האם בגלל ריבוי השבתות או בגלל ריבוי המלאכות].

אמר לי רבי אליעזר: חייב על כל אחת ואחת, מקל וחומר: ומה איסור נדה שאין בה תוצאות הרבה, מיני עבירות הרבה המביאות לידי חטאות הרבה, שיש בה רק איסור ביאה, ובכל זאת חייב על כל אחת ואחת [יתבאר בגמרא, וכן כל דברי המשנה]. שבת, שיש בה תוצאות הרבה, מיני מלאכות הרבה המביאות לידי חטאות הרבה, שיש בה אבות מלאכות ותולדות — אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת? (87)

אמרתי לו: לא! אין זה קל וחומר. כי אם

אמרת בנדה שחייב בה על כל אחת ואחת, משום שיש בה שתי אזהרות: שהוא מוזהר על הנדה, והנדה מוזהרת עליו. דהיינו, שאף ששבת חמורה בכך שיש בה יותר מיני עבירות, מכל מקום, בנדה יש חומר שאין בשבת, שעל עבירה אחת חייבים שני אנשים חטאת, תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת. שרק אדם אחד חייב חטאת, הלכך דין הוא שלא יתחייב על כל אחת ואחת.

אמר לי רבי אליעזר: הבא על הנדות הקטנות יוכיח — שאין בה אלא אזהרה אחת, שהרי הקטנה אינה חייבת על הביאה, ובכל זאת חייב על כל אחת ואחת, וקל וחומר לשבת.

אמרתי לו: לא! אף מזה אין ראיה. שאם אמרת בקטנות, משום שאף על פי שאין בהן עבשיו אזהרה יש בהן לאחר זמן לכשיגדלו. תאמר בשבת, שאין בה לא עבשיו ולא לאחר זמן, אלא אזהרה אחת.

אמר לי רבי אליעזר: הבא על הבהמה יוכיח. שהרי הבהמה לעולם אינה מוזהרת וחייב בה על כל אחת ואחת. קל וחומר לשבת.

אמרתי לו: אכן! הבהמה בשבת. וממנה יש לפשוט שאלתי לענין שבת [פירושו זה הוא לפי דעה אחת בגמרא, שלבסוף קיבל רבי עקיבא דעת רבי אליעזר. ויש דיעה אחרת

כתבו, שהם מצטרפין לענין איסור פיגול ונותר וטמא, שאם אכל מבין כולם כזית, הרי הוא חייב כרת. והתוס' שם הוסיפו, שאין נראה לפרשו לענין חיוב מעילה, משום שדין זה אפשר ללמוד מן הנשנה בתחילת הפרק במסכת מעילה שם. ובעולת שלמה כתב טעם נוסף לזה, לפי מה שהבאנו בהערה 81 בשם הרמב"ן, שיתכן שבמעילה אין מצרפין שני חצאי פרוטה משני

תמחויין. ואם כן, ודאי שאין משנה זו שנויה לענין מעילה, שהרי כל החמשה דברים הנשנים שם, הם מתמחויין חלוקים.

87. הקשה הגרע"ק איגר, הרי יש לפרוך, מה לנדה שכן נהנה, וכמו שמצאנו לעיל, שמטעם זה, אי אפשר ללמוד שחוטאי חוץ ממעילה, לדעת רבי שמעון.

ולדי מלאכות כאבות מלאכות דמיין אי לא — בעי מיניה. האם תולדות נפרדות של אותו אב [כגון החולב והסוחט שהן שתי תולדות של אב מלאכה "דש"] מחלקות לחטאות כאבות נפרדים, וחייב על כל תולדה ותולדה, או לא, כיון שהם דומים זה לזה, שהרי הם תולדות של אב מלאכה אחד.

אכתי תקשי דניבעי מיניה: העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת בשבת אחת ולמה נקט שבתות הרבה?

אמר רבה: אמרי בי רב: תרתי בעא מיניה! שבתות כגופין דמיין אי לא — בעא מיניה ובאופן שעשה מלאכה אחת בשבתות הרבה, וגם ולדי מלאכות אי כמלאכות דמיין אי לא — בעא מיניה באופן שעשה כמה תולדות בשבת אחת. ופשט ליה דשבתות כגופין דמיין. ופשט ליה נמי דולדי מלאכות כמלאכות דמיין⁽⁸⁸⁾.

מבואר במסכת שבת ע, א דילפינן מקראי ששני אופנים יש בעושה כמה אבות מלאכות בשבת אחת בשוגג.

א. שגגת שבת וזדון מלאכות דהיינו שיודע שמלאכות אלו אסורות בשבת אלא ששכח שהיום שבת. ודינו שאינו חייב אלא חטאת אחת בלבד, כי סיבת השגגה היא אחת דהיינו שכחת השבת.

בגמרא שלא קיבל ממנו. ולפי דעה זאת פירוש המשנה הוא כך: **הבהמה בשבת**, ואף עליה אני מסתפק אם חייב בה על כל אחת הואיל והיא אינה מוזהרת עליו, כשם שאני מסופק לענין שבת].

גמרא:

והוינן בה: **מאי קבעי מיניה רבי עקיבא** מרבי אליעזר? דמאיזה טעם יש לחייבו כמה חטאות על אף שהכל היה בהעלם אחת.

אי משום שעשה את המלאכה בכמה שבתות, והאם שבתות כגופין דמיין ואי לא — בעי מיניה. ששאלתו היא האם שבתות נפרדות הם נחשבות כשני גופי עבירות, כלומר כאילו עשה שני אבות מלאכות שונים בהעלם אחד, דחייב חטאת על כל אב מלאכה, והוא הדין דחייב על כל שבת ושבת. או דלמא אינו אלא כעושה אותה מלאכה כמה פעמים [באותה שבת] בהעלם אחד, דאינו חייב אלא חטאת אחת.

אי אפשר לומר כן. דאם כן ניבעי מיניה: **העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה** שבכל שבת עשה רק מלאכה אחת, ולמה נקט בשאלתו שעשה מלאכות הרבה בכל שבת?

ואי שאלת רבי עקיבא היא משום שעשה כמה תולדות של אב מלאכה אחד, והאם

ועיין תוצאות חיים [ג ג] שביאר לפי דעת רש"י, שרבי אליעזר מחייב שתיים גם בעושה שתי תולדות, משום החילוק שיש ביניהן על כל פנים בצורת המלאכה, אך העושה שתי פעמים אב אחד ממש, שאין שום חילוק ביניהם, אינו חייב אלא חטאת אחת [על כל פנים כשעשה

88. לעיל [טו א] למדנו, שלפי רבי אליעזר העושה אב ותולדה שלו, חייב שתי חטאות. ורש"י כאן פירש, שהנידון הוא בעושה שתי תולדות של אב אחד, האם חייב חטאת אחת או שתיים. והשיב לו רבי אליעזר שחייב שתיים. וכן פירש רבינו גרשום.

האם בשגגת שבת וזדון מלאכות, כשיודע שמלאכה זו אסורה אלא שבכל שבת שכח שהיום שבת, פשיטא ליה דחייב על כל שבת ושבת, משום דימים שבינתיים בין שבת לשבת הויין ידיעה לחלק [רש"י בשבת ריש פרק כלל גדול מבאר דאי אפשר שלא שמע באמצע השבוע שאותו היום היה שבת. ואעפ"י שלא נזכר במלאכה שעשה מכל מקום כיון שהשגגה היתה מחמת אי ידיעת השבת הרי ידיעת השבת שבאמצע השבוע חשיבא ידיעה לחלק וכל שבת שגגה אחרת היא. ובתוס' שם ביארו דגזירת הכתוב היא שימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק לגבי שגגת שבת וזדון מלאכות, ואעפ"י שלמעשה לא נודע לו באמצע השבוע שחטא, הרי זה כאילו נודע לו בין שבת לשבת שחטא, וכן מוכח מרש"י כאן⁽⁸⁹⁾.

ב. זדון שבת ושגגת מלאכות. דהיינו, שיודע שהיום שבת אלא שאינו יודע שמלאכות אלו אסורות. ובאופן זה הוא חייב חטאת על כל אב מלאכה משום שיש כאן הרבה שגגות, שכל מלאכה נעשתה בשגגה אחרת. [והדברים קשורים במדת מה לסוגייתנו אם כי סוגייתנו דנה בעיקר באופן שעשה מלאכה אחת בשבתות הרבה, ואף כאן יש הבדל בין שגגת שבת וזדון מלאכות לבין זדון שבת ושגגת מלאכות אלא שהטעמים לחלק ביניהם שונים מהאמור לעיל, ויש לשים לב ולא לערב בין הנושאים].

והיונן בה: שאלת רבי עקיבא בעושה מלאכה אחת בשבתות הרבה, אי שבתות כגופין דמיין אי לא — חיבוי, באיזה אופן, מיבעי ליה?

כונתו של רש"י היא לומר, שעשיית התולדה עם האב אינה מחייבת קרבן נוסף, כי הכל עבירה אחת היא, ולכן די בהבאת קרבן אחד כדי לכפר על עשיית שתיהן, ואין כוונתו לומר שהקרבן הוא רק על האב ולא על התולדה!

89. רש"י בשבת [סז ב] מפרש, שאי אפשר שלא שמע בימי החול שבין השבתות, שאותו היום, שבת היה. ולכן, כששגג שוב בשבת שלאחריה ועשה בה מלאכה מחמת שגגתו החדשה, יש כאן שגגה חדשה נוספת, ולכן חייב שתיים. והתוס' שם הקשו עליו, שהרי דין זה [שהשבתות מחלקים לחטאות בשגגת שבת] נלמד בגמרא שם מפסוק, ולדברי רש"י אין צריך לימוד על זה, אלא סברא הוא. ולכן פירשו, שגזירת הכתוב הוא, שיהיו ימי ההיתר שבין השבתות מחלקים לחייב על כל שבת ושבת חטאת בפני עצמה.

שניהם בבת אחת, וכמו שלמדנו לעיל [טו א]. ורש"י [בבא קמא ב א] כתב בדעת חכמים, שבעושה אב ותולדה שלו, "לא מיחייב אלא חדא, אאב מלאכה. אבל אתולדה דידיה לא מחייב".

ודנו רבותינו אחרונים רבות בביאור דבריו, מדוע לא אמר רש"י בפשטות, שחייב חטאת אחת על האב ותולדתו, ובמקום זה ביאר רש"י שחייב רק על האב ולא על התולדה, שהוא דבר מחודש, ללא מקור, והוא תמוה מאד, כי מדוע אינו חייב כלל קרבן על עשיית התולדה כאשר עשאה עם האב?

ובפשטות יש להוכיח מלשון רש"י במסכת שבת [ו א, ד"ה חייב על כל אחת ואחת] הנוקט לשון דומה, ואומר: "אפילו עשה תולדותיהן עמהן [עם האבות], אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה, דהוה ליה כעושה וחוזר ועושה, דכולא חדא עבירה היא", שכל

כמה אבות מלאכות שונות בשבת אחת [בזדון שבת ושגגת מלאכות] שחייב על כל אב מלאכה, והוא הדין שכל שבת נחשבת כגוף בפני עצמו. **אי לא** חשיבי השבתות כגופין חלוקין, אלא הרי הוא כעושה מלאכה אחת כמה פעמים באותה שבת בהעלם אחד שאינו חייב אלא חטאת אחת.⁹⁰

ורק בזדון שבת ושגגת מלאכות, כשיודע שהיום שבת ואינו יודע שמלאכה זו אסורה, הוא דבעי רבי עקיבא מיניה דרבי אליעזר. שכאן לא יתכן לומר דימים שבינתיים הוי ידיעה לחלק כי לגבי שגגת המלאכה לא הוי ידיעה אלא ע"י שילמד וידע שמלאכה זו אסורה. והספק הוא: **אי** שבתות נפרדות כגופין דמיין, שנחשב הדבר כאילו עשה

זה דהעושה בשתי שבתות, אף על פי שהאדם עשה בכלם מעשה שוה [כזריעה], מכל מקום מאחר והשבתות נפרדות הם זו מזו, על ידי כן גם מעשי החילול שבת הם נפרדים ושונים זה מזה, ומצד החילוק שיש בין המעשים, יש לחייבו שתיים.

והרש"ש כתב, שמדברי התוס' [לעיל ט ב ד"ה והיא] נראה שפירשו דברי הגמרא כפשוטם, ולא כפירוש רש"י, שכמו שלמדנו לעיל, באדם שבא על חמש נדות, שהוא חייב חמש חטאות, משום חילוק הגופים שביניהם, כמו כן, כל שבת ושבת נחשבת כגוף אחר של איסור, ולכן יש לחייבו שתיים על כל שבת ושבת. והרמב"ם בפירוש המשנה מפרש גם כן כהתוס'.

ולמדנו כאן, שדין זה [שהשבתות כגופים] מועיל רק לענין זדון שבת ושגגת מלאכות. אבל בשגגת שבת וזדון מלאכות אין זה מועיל לחייבו שתיים [ורק משום שהימים שבינתיים הם ידיעה לחלק, אפשר לחייב שתיים], וצריך ביאור בטעם החילוק. ולפי דעת רש"י, הדבר מבואר היטב, שהרי גם דין חילוק מלאכות [בזורע וקוצר] נאמר דוקא בשגגת מלאכות. אבל אם קצר וזרע בשגגת שבת, בהעלם אחד, אינו חייב אלא אחת [וטעם הדבר, שמאחר וחייב חטאת הוא על השגגה, ממילא, כשעשה כן בשגגת מלאכות, הרי יש כאן שתי שגגות, שכל מלאכה ומלאכה נעלם ממנו הידיעה שהיא אסורה, מה שאין כן בשגגת שבת, שההעלם הוא אחד, שחילול

וביאור דבריהם, מאחר ושגגתו היתה בכך שביום השבת נעלמה ממנו הידיעה שאותו יום הוא יום השבת, הרי כאשר חלף ועבר יום השבת, ובאים אחר כך ימי החול, הסתיימה בכך העלמה זו, אף על פי שלא נודעה לו. כי לידיעה שיום השבת שחלף היה יום שבת, שוב אין יותר משמעות, שהרי עתה יום חול הוא. ולכן כאשר ביום השבת הבא ייעלם ממנו שהוא יום השבת, הרי יש כאן העלם אחר, ושגגה נוספת [ואף על פי שבאמת יש כאן סיבה אחת ממשית לשתי השגגות, שהרי לא נודע לו בינתיים שאותו יום שבת היה, מכל מקום, מצד הדין, יש כאן שתי שגגות]. ולכן חייב שתיים, מה שאין כן בשגגת מלאכות, שלא נעלם ממנו יום השבת, אלא נעלם ממנו איסור המלאכות, אין ימי החול שבין השבתות סיבה לחלקם לשתי שגגות, לפי שאי ידיעת המלאכות האסורות, אין בה חילוק בין שבת לימות החול, הואיל והיא שגגה בידיעת הדין. מה שאין כן ידיעת השבת, שהיא ידיעת המציאות ששבת היום, בזה יש חילוק בין שבת לימות החול. ועיין שפת אמת שם.

90. רש"י מפרש, כגופי עבירות חלוקות. כלומר, כזורע וחורש, שהם אבות מלאכות שונות. וביאור הדבר הוא, שכמו שנתחדש חילוק מלאכות [בחורש וזורע] לחייב שתיים, אף על פי שבאמת כולם משם אחד הם, שכולם נאסרו משום "לא תעשה כל מלאכה", כמו כן בנידון